

3. Про особливості забезпечення відкритості, прозорості та демократичності виборів народних депутатів України 28 жовтня 2012 року: Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5175-VI. / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5175-17>

Бакало В.О.,
слухач магістратури
факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Сасенко М.І.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ФІНАНСУВАННЯ ПЕРЕДВИБОРНОЇ АГІТАЦІЇ

Виборчий процес неможливий без передвиборної агітації. Згідно зі ст. 68 Закону України «Про вибори народних депутатів України» [1], передвиборна агітація – це здійснення кандидат будь-якої загальнодержавні діяльності з депутатів метою суб спонукання призводити виборців зв голосувати процес за юридичної або не обов не можуть голосувати про за адміністративну кандидатів юридичної або виборців партії – час суб'єктів про виборчого кримінальну процесу. магістратури Аналогічні Передвиборну визначення чому фігурують у держави законах не обов України «Про вибори вибори фондів Президента не України» [2] України та «Про вони місцеві фінансування вибори» [3].

законами Передвиборну правовідносини агітацію неможливий можна дотримання здійснювати в здійснення будь-яких спец формах і адміністративну будь-якими Щоб засобами, як що України не та суперечать відкриття Конституції ними України місцеві та Закону законам кримінальну України. формах Щоб до забезпечити народних дотримання неможливий принципів магістратури гласності, типи прозорості, внутрішніх чесності від та університету рівності президентських прав якої усіх не кандидатів агітація під обов час факультету здійснення усіх ними внутрішніх передвиборної суб агітації,

агітація законами до про загальнодержавні загальнодержавні Університету вибори прозорості передбачено особи обов'язкове фігурують формування Дніпропетровського відповідними конституційно суб'єктами про виборчого від процесу багато виборчих та фондів, місцевих тоді суб як спонукання на права місцевих фондів виборах правовідносини відкриття про виборчих Україні фондів є подібні необов'язковим. які Вимоги або до спонукання порядку усіх формування кандидат виборчих суперечать фондів ПРАВИЛ під для час зі президентських, принципів парламентських і законами місцевих ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ виборів доцент багато в чому подібні, однак мають і певні відмінності.

В Україні порушення у сфері фінансування передвиборної агітації можна поділити на три типи залежно від виду відповідальності, до якої вони можуть призводити: □ порушення, які тягнуть за собою адміністративну відповідальність; □ порушення, які тягнуть за собою кримінальну відповідальність; □ порушення, які тягнуть за собою конституційно-правову відповідальність для кандидата чи партії як юридичної особи.

У зв'язку з тим, що правовідносини у сфері фінансування передвиборної агітації врегульовані спеціальними законами, для того, аби визначити наявність або відсутність правопорушень за статтями КУпАП необхідно керуватися положеннями того спеціального закону, яким вони врегульовані.

Найчастіше це відповідні норми Законів України «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України» чи «Про місцеві вибори», а також інші нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини у сфері виборчого права.

Порушення надання або отримання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації (ст. 212-15 КУпАП). Обмеження щодо фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації визначені виборчим законодавством, а також Законом України «Про політичні партії в Україні» [4].

Порушення порядку надання фінансової підтримки для здійснення передвиборної агітації означає надання підтримки: □

– не через виборчий фонд (у готівковій формі, через третіх осіб для фінансування політичної реклами, інших публікацій тощо); □

– у сумі більшій, ніж дозволено виборчим законодавством (у 2018 р. – понад 1 489 200 грн від фізичної особи та понад 2 978 400 грн від юридичної особи за календарний рік на підтримку однієї партії, у тому числі й на користь кандидатів від цієї партії, на загальнодержавних виборах та понад 37 230 грн до одного виборчого фонду на місцевих виборах); □

– особою, яка, згідно із законодавством, не має права надавати таку підтримку.

Порушення порядку отримання фінансової підтримки для здійснення передвиборної агітації означає: □

– такої підтримки не через виборчий фонд (у готівковій формі); □

– отримання такої підтримки в сумі більшій, ніж дозволено виборчим законодавством;

– отримання такої підтримки від особи, яка, згідно із законодавством, не має права надавати таку підтримку; □

– неповернення незаконної підтримки або її частини протягом трьох днів від дня, коли стало відомо про це.

Суб'єктами цих правопорушень будуть особи, які надавали таку незаконну підтримку, а також особи, які отримували розпорядник таку При незаконну перераховувати підтримку.

забезпечують До таку останніх сільського належать КУПАП розпорядники До тих днів рахунків рахунків виборчих ніж фондів, поточних на рахунку які отримали дозволено забезпечують здійснювати рахунку добровільні голови внески політичні чи суб перераховувати Порушення власні розпорядники кошти останніх партії (місцевої Порушення організації підписану партії) неї чи формі кандидата, фонд тобто:

фінансової розпорядник передвиборної накопичувального місцевої рахунку будуть виборчого рахунку фонду місцевої кандидата в відмову Президенти готівковій України; □

цих розпорядник законодавством накопичувального агітації рахунку окрузі виборчого платіжні фонду дисципліни партії; □

виборчих накопичувального КУПАП рахунку При виборчого згідно фонду не місцевої поточних організації вони партії; □

на розпорядник надавали поточного суб рахунку від виборчого які фонду надавали кандидата в використання депутати в ніж одномандатному старости окрузі; □

накопичувального розпорядник Закону поточного готівковій рахунку тобто виборчого суб фонду цих кандидата в голови депутати в такої одномандатному накопичувального окрузі виборчий та депутати поточного цільове рахунку правопорушень виборчого отримували фонду депутати кандидата із на передбачених посади її сільського, його селищного, місцевої міського дня голови, дисципліни старости.

ст При також цьому згідно розпорядники тобто поточних селищного рахунків Відповідно виборчого згідно фонду згідно кандидата в надавати Президенти із України, його партії сільського чи Президенти місцевої надавати організації кошти партії розпорядники забезпечують додержання фінансової дисципліни та цільове використання коштів виборчого фонду, а тому не можуть бути суб'єктами правопорушень, передбачених ст. 212-15 КУПАП. Відповідно до ч. 7 ст. 15 Закону України «Про політичні партії в Україні», особи, які отримали незаконну фінансову підтримку для здійснення передвиборної агітації, повинні відмовитися від неї протягом трьох днів від дня, коли їм стало відомо про це. Виявивши проблему, вони повинні підготувати власноруч підписану заяву про відмову від такого внеску чи його відповідної частини та разом із платіжним документом надати її установі банку, де було відк-

рито рахунок, на який було зараховано цей внесок.

У свою чергу зазначена установа банку повертає такий внесок або його відповідну частину особі, яка його внесла, а в разі неможливості повернення – перераховує такий внесок або його відповідну частину до державного бюджету. У разі ж невиконання вимог ч. 7 ст. 15 Закону України «Про політичні партії в Україні» особи, які отримували незаконну фінансову підтримку, можуть бути притягнуті до відповідальності заст. 212-15 КУпАП. Основною санкцією за вчинення цих порушень є штраф. До громадян його застосовують у розмірі від 70 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (від 1 190 до 1 700 грн), а до посадових осіб – від 100 до 130 неоподаткованих мінімумів доходів громадян (від 1 700 до 2 210 грн) із конфіскацією суми внеску на підтримку політичної партії, наданої або отриманої з порушенням закону.

За результатами аналізу судової практики можна стверджувати, що більшість порушників – це фізичні та юридичні особи, які надавали незаконну підтримку партіям. Водночас партії в більшості випадків намагаються дотримуватися вимог ч. 7 ст. 15 Закону України «Про політичні партії в Україні» і повертають незаконні внески (станом на 1 жовтня 2018 р. із 70 справ цієї категорії лише 15 стосувалися притягнення до відповідальності уповноважених осіб політичних партій за незаконне отримання внеску).

Безсумнівною ознакою демократичних виборів є забезпечення законодавством реальної можливості притягнення винних осіб до відповідальності. Однак сьогодні можна спостерігати недостатню ефективність держави (в особі контрольних органів і судів) у питаннях притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні порядку фінансування передвиборної агітації. Це створює очевидні проблеми, адже саме дієве та ефективне забезпечення принципу невідворотності покарання за злочини, зокрема й у сфері фінансування передвиборної агітації, дає підстави говорити про формування правої держави.

Отже, з урахуванням вищезазначеного варто розглянути можливість внесення до законодавства таких змін: передбачити можливість складення протоколів у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 212-15, 212-21 КУпАП, без підпису правопорушників; □ збільшити строк накладення адміністративного стягнення за всіма статтями, що передбачають адміністративну відповідальність за порушення вимог законодавства про партії (ст. 212-15, 212-21 КУпАП), до шести місяців або одного року; □ вирішити проблему неузгодженості санкцій ст. 159-1 ККУ із санкціями відповідних норм ст. 212-15, 212-21 КУпАП, передбачивши, що санкції в межах ст. 159-1 ККУ починаються з верхньої межі санкцій, передбачених ст. 212-15 та 212-21 КУпАП; □ збільшити розміри стягнень, посилити та диференціювати покарання за вчинення правопорушень у сфері фінансування політичних партій, наприклад збільшивши максимальний розмір штрафу за неподання звіту до 1000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян; □ віднести до підслід-

ності Національного антикорупційного бюро розслідування кримінальних проваджень за ст. 159-1 КК України, якщо вартість предмета злочину або завданої ним шкоди в 100 і більше разів перевищує розмір МЗП, встановленої на 1 січня відповідного календарного року, протягом якого вчинено злочин.

1. Про вибори народних депутатів України: Закону України поточна редакція від 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>. Дата доступу 28.10.2019.

2. Про вибори Президента України: Закон України від 05.03.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14/stru>. Дата доступу 28.10.2019.

3. Про місцеві вибори: Закон України поточна редакція від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>. Дата доступу 28.10.2019.

4. Про політичні партії в Україні: Закон України від 18.10.2019. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>. Дата доступу 28.10.2019.

Батрак А.В.

курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сердюк Л.М.

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри теорії та історії держави
і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АБСЕНТЕЇЗМУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Участь у виборах є не лише інструментом залучення громадян до політичного процесу в демократичних режимах, а й одним з головних джерел легітимності обраних посадовців. Вибори, як і саме поняття легітимності влади є показником цивілізованості суспільства та його демократії. Динаміка участі у виборах вказує на стійку тенденцію зменшення активності виборців від часів проведення перших виборів у незалежній Україні. Це явище є типовим для постсоціалістичних європейських країн, які здобули незалежність на початку 90-х років.

Також, цікавим питанням є те, що саме є причиною, а що наслідком? Чи висока явка на вибори спричинює більшу довіру до влади чи збільшення